

МАВЗУ: Ишловчиларнинг ишлаш ва дам олиш вақти турлари, уларни меъёрлаш.

Р е ж а :

1. Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонуннинг ва унинг аҳамияти.
2. Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонуннинг мазмуни ва моҳияти.

“Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонун

- Меҳнат муҳофазаси меҳнат фаолияти жараёнида инсон ҳаёти ва соғлиғининг хавфсизлигини таъминлашга қаратилган ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий, санитария-гигиена, даволаш-профилактика каби тадбирлар тизимидан иборат.
- “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонун 1993 йил 6 майда қабул қилинган.
- Ушбу қонун мамлакатимизда ишлаб чиқариш корхоналарида ва бошқа барча муассасаларида меҳнатни муҳофаза қилишни ташкил этишнинг ягона тартибини белгилайди.
- Қонуннинг асосий мақсади фуқароларнинг ишлаб чиқариш шароитида соғлиғи ва меҳнатининг муҳофаза қилинишини таъминлашга қаратилган.

- Мазкур қонун ишлаб чиқаришда соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитларини таъминлашда жуда катта аҳамият касб этади.

Шунингдек у:

- меҳнаткашларнинг меҳнат муҳофазасига оид ҳуқуқларини таъминлайди;
- мулкнинг барча шаклидаги корхоналарда ҳодимлар билан иш берувчи ўртасидаги меҳнат муҳофазасига оид муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишнинг ягона тартибини белгилаб беради;
- ходимлар учун соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитларини таъминлашга ҳуқуқий замин яратади.

Меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасига оид давлат сиёсатининг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

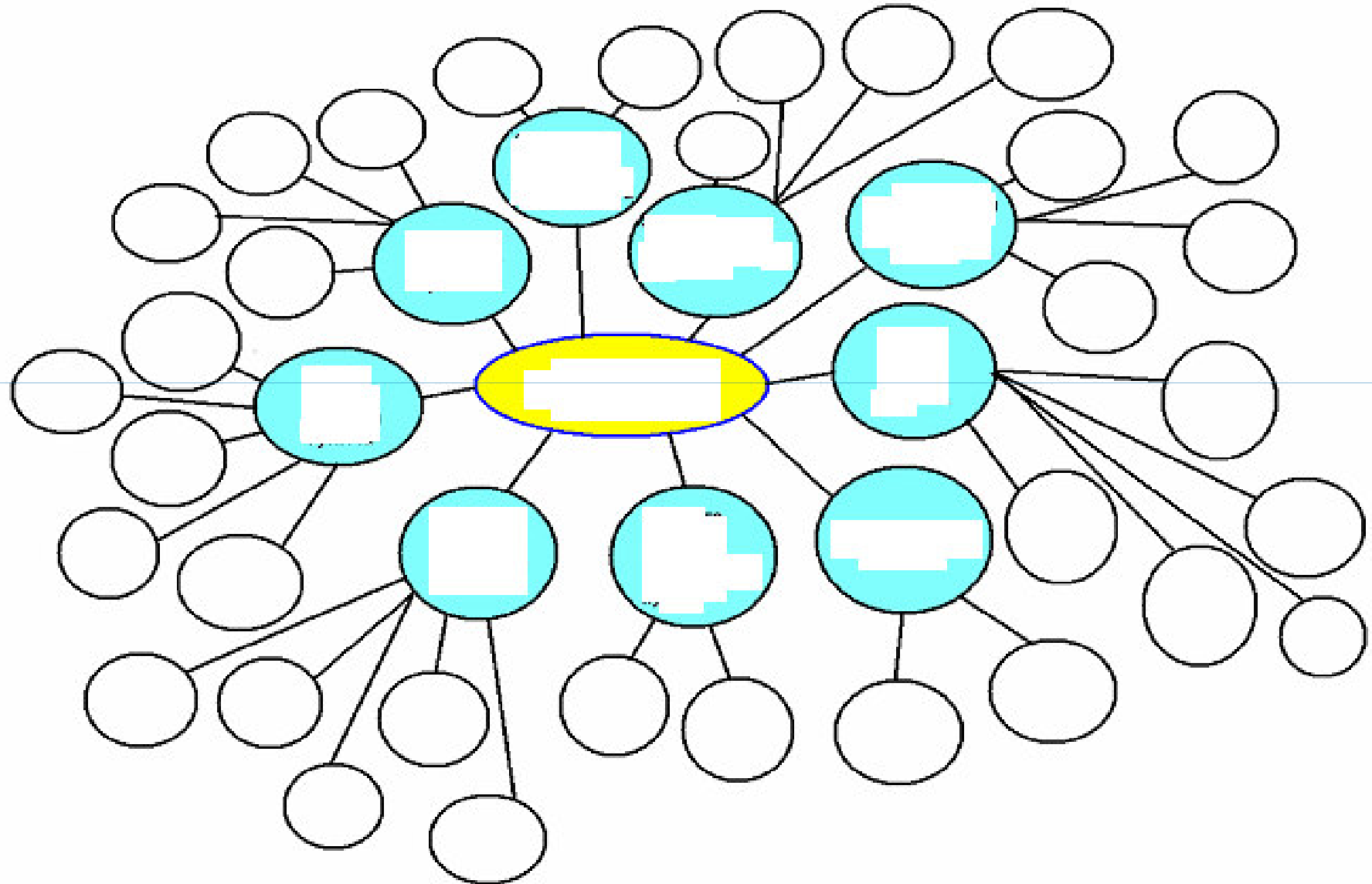
- корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолияти натижаларига нисбатан ходимнинг ҳаёти ва соғлиғининг устиворлиги;
- меҳнат муҳофазаси соҳасидаги фаолиятни иқтисодий ва ижтимоий сиёсатнинг бошқа йўналишлари билан мувофиқлаштириб бориш;
- мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклидан қатъи назар, барча корхоналар учун меҳнат муҳофазаси соҳасида ягона тартиб, қоидалар белгилаб қўйиш;
- меҳнатнинг экологик жиҳатдан хавфсиз шароитларини яратиш ва иш жойларида атроф-муҳит ҳолатининг мунтазам назорат этилишини таъминлаш;
- корхоналарда меҳнат муҳофазаси талаблари ҳамма жойда бажарилишини назорат қилиш;

- меҳнат муҳофазасини маблағ билан таъминлашда давлатнинг иштирок этиши;
- олий ва ўрта махсус ўқув юртларида меҳнат муҳофазаси бўйича мутахассислар тайёрлаш;
- техника хавфсизлиги, технологиялар ва ходимларни ҳимоялаш воситаларининг ишлаб чиқилиши ва жорий этилишини рағбатлантириш;
- фан ва техника ютуқларидан ҳамда меҳнат муҳофазаси бўйича мамлакатимиз ва чет элда тўпланган илғор тажрибадан кенг фойдаланиш;
- ходимларни махсус кийим ва пойабзал, шахсий ҳимоя воситалари, парҳез овқатлар билан бепул таъминлаш;
- корхоналарда соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитларини яратишга кўмаклашувчи солиқ сиёсатини юритиш;

- ишлаб чиқаришдаги ҳар бир бахтсиз ҳодисани ва касб касаллигини текшириб чиқиш ҳамда ҳисобга олиб бориш асосида ишлаб чиқаришдаги жароҳатланиш ҳамда касб касалликларига чалиниш даражаси ҳақида аҳолини хабардор қилиш мажбурийлиги;
- ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалардан жабрланган ёки касб касаллигига йўлиққан ходимларнинг манфаатларини ижтимоий ҳимоялаш;
- касаба уюшмалари ва бошқа жамоат бирлашмалари, корхоналар ва алоҳида шахсларнинг меҳнат муҳофазасини таъминлашга қаратилган фаолиятини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш;
- меҳнат муҳофазасига оид масалаларни ҳал этиш чоғида халқаро ҳамкорликни йўлга қўйиш тамойилларига асосланади.

- Давлат томонидан меҳнат муҳофазаси бўйича қабул қилинадиган **қонунлар ва меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, стандартлар, низомлар, қоидалар, йўриқномаларнинг** барчаси ишлаб чиқаришда ишловчилар ҳаёти, соғлиги ва иш қобилиятини муҳофазалаш, турли бахтсиз ҳодисаларнинг, жароҳатланишлар ва касб касалликларининг олдини олиш, қулай ва беҳатар меҳнат шароитларини яратишга, хавфсиз машина ва механизмлар, қурилмалар, ускуналарни лойиҳалашга, ишлаб чиқишга ва ишлаб чиқаришга татбиқ қилишга хизмат қилади.

Топшириқ: Меҳнат муҳофазаси ҳуқуқий-меъёрий асосларининг кластерини тузинг

Назорат саволлари

1. Ўзбекистон Республикасида меҳнатни муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий ва ташкилий асосларини қандай қонуний ҳужжатлар ташкил қилади?
2. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг нечанчи моддаси меҳнат муҳофазасига тегишли?
3. Меҳнат Кодекси қачон қабул қилинган?
Меҳнат Кодексининг нечанчи боби меҳнат муҳофазасига тегишли
4. Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун қачон қабул қилинган?
5. Умумий ва тармоқий меъёр ва қоидаларнинг бир-биридан фарқи нималардан иборат?
6. Меъёрий ҳужжатлар тизимида техника хавфсизлиги бўйича йўриқномалар қандай ўринни эгаллайди ва улар қанақа турларга бўлинади?
7. “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонуннинг 4 боби нимага бағишланган?
8. ХМТ нима?

Эътиборингиз учун раҳмат!

